

Szondy-Adorján György

AZ IFJABB RAMEAU VENDÉGEI

(AVAGY AZ ELVÁGYÓDÁS SZELLEME)

SZEREPLŐK:

„Zöldes” Betánia JÁNOS – 40–55 közötti férfi
(Toda) MARIKO (noh Buntaro) – 20–30 körüli gyönyörű lány
PIROSKA – akár ugyanaz a lány is lehet, aki Marikót alakítja
VENDÉG – 35–45 közötti férfi, minden tekintetben átlagos
ŐRMESTER – 60 körüli, szigorú tekintetű férfi, kackiásra pödört bajusszal, amolyan „erőből” filozófusfajta, kiejtése a csíki székelékéhez hasonló
Hivatásos néptáncosok, japán (vagy annak látszó) hölgyek, urak

ELSŐ

Színház Kiotóban. Az előtérben legkevesebb öt pár hivatásos néptáncos gyorscsárdást jár. Előadásuk legyen pontos, feszes. Viseletük kifogástalan. A táncosok mögött valójában egy szoba van egyelőre sötétben, ahol az első rész játszódik. A falakon legalább három bekeretezett képernyő függ, mintha festmények volnának. A képernyőkön tűzijáték hanggal, de épp csak kivehetők legyenek a dördülések, melyek követik a tánc ritmusát. Ne tartson a tánc tovább egy-két percnél. Tulajdonképpen épp csak addig, míg a nézők tudomásul veszik, hogy egy kiváló néptáncbemutatót láthatnak, kiváló táncosokkal. Ezután a párok gyorsan elvonnak. Elegáns öltönyben érkezik János, ő a néptáncgyűttes igazgatója. Fontosnak látszó japán urak gratulálnak neki. Kézfogások, hajlongás. Kissé távolabb néhány fiatal hölgy cseveg. Hajukon a kölyök tavasz kóborol. Egy japán úr bemutatja az egyiket Zöldes Betánia Jánosnak, majd mindenki el. Ketten maradnak: János és Mariko.

JÁNOS Gomen naszaj, nihon go ga hanaszemaszen...

MARIKO Hagyja, igazgató úr, kérem. Kiválóan beszélek magyarul. Azért vagyok itt. A nevem Mariko.

JÁNOS Nahát, épp úgy hívják, mint Toda Mariko noh Buntarót?

MARIKO Igen, épp úgy. Tudja, Clavell Sogunjának a hatására, igen népszerűvé vált ez a név a mi körzetünkben. Tudja, ott az Izu-félsziget környékén. Ráadásul keresztények is vagyunk. Meg aztán a megfeszített édesanyja is, ugye... Bár mást jelent az én nevem. Nálunk Marikónak lenni tán olyan lehet, mint Michelle-nek lenni angol nyelvterületen a Beatles dala óta. *(Énekel az első sort)* „Michelle, ma belle...”

JÁNOS Hát persze. *(Folytatja a dalt)* „Sont les mots, qui vont tres bien ensemble.” Lehetséges, hogy az ősei szamurájok voltak?

MARIKO Mi több, magam is az vagyok. Na, most gondolja csak végig: ha egy Michelle fülébe súgják, „ma belle”, akkor, mégis, mire gondol az illető? Azt hiszem, egyetlen Michelle sem kíván a dal által sugallt többlettel kiegészülni. Inkább azzal, ami az ő tarsolyában van. Ez a helyzet a Marikóval is. Kérem, vonatkoztasson el az olvasmányélményeitől.

JÁNOS Mondja, kisasszony, szokott ön köménymaglevest főzni?

MARIKO Mi nem foglalkozunk ilyesmivel. Miért, talán éhes?

JÁNOS Nem, dehogy. Inkább kissé fáradtnak érzem magam...

MARIKO *(csobánosat füttyent, mire kinyílik az ajtó)* Talán be is mehetnénk. *(A fény most világítja meg a szobát. Egy sakktáblamintás asztalon két tányér szusi között egy üveg pezsgő áll. Egy vázában tavaszi virágok. A falon lévő képernyőkön Meidzsi-kori metszetek láthatók. Egyéb berendezési tárgyai a világ szállodaszobáinak mása. Bemennek.)*

JÁNOS Nahát! Ezt hogy csinálta? Nekem sosem sikerül...

MARIKO *(mereven, mintha leckét mondana fel)* A teremtmény él, és mozog a világ szerint, aztán él és mozog az ő kívánságai szerint, teremtett útjain, szintén.

JÁNOS *(nevetve)* Ez így eléggé homályos használati utasítás...

MARIKO Mint ahogy minden, ami segíthet jobb helyekre lépni... Tisztelt igazgató úr! Az együttes tánca felejthetetlen élménye volt annak a rengeteg embernek, akik végignézték az előadást. Viszonzásképpen, nekem most kutya kötelességem az ön felejthetetlen élményének lenni. És ha olvasmányába réved, melytől nem is oly rég eltanácsoltam, akkor tudja: számunkra a kötelesség mindenek fölött.

(A Meidzsi-kori fametszetek enyhén megrázkódnak, és a virágok filigrán szárain János feleségének álomittas arca a bóbíta. Mindegyiken. Épp akkor dörzsöli ki szeméből az álmot, szegény asszony.)

JÁNOS (*a képek felé, zavartan*) Örvendek, hogy látlak, Marika! Ne értsd félre, ez nem az, aminek látszik! Isten őrizz! Ismersz... (*Lassan elhalványul, majd eltűnik az asszony csodálkozó, álmosság arca*) Kedves Mariko! Ha nem Mariko volna a neve, hanem, teszem azt, Midori, Kiku, Hikori, vagy éppenséggel Szakura, akkor talán semmi kifogásom nem lenne a kölcsönös élményszerzés ellen, mondom, talán, ám az én feleségem neve véletlenül épp Marika. Látja, csupán egy betűcske változik... Egyetlen kis betűcske... Aztán, amilyen fiatal, lehetne ön a mi becézett kislányunk akár... Sétálni vinném reggel, este. Befizetném a ringlispíltre. Föltennem a hintára, és levinném onnan. Ettől nem tudok elvonatkoztatni. Ahogy az olvasmányélményeimtől sem.

MARIKO És ha teszem azt, Midori, Kiku, Hikori vagy éppenséggel Szakura lennék, akkor az úgy rendben lenne? Vagy ne is álmodozzam arról, hogy ma este fellegeken járunk?

JÁNOS Fárasztó napom volt. Ma este inkább csak kifújnam magam.

MARIKO Messzire fűjja ám a gyönyör fellegeit. Mondja csak, egyáltalán tudna sétálni azokon?

JÁNOS Gondolom, kerülgetni kell a tócsákat...

MARIKO Téved, igazgató úr... Pontosan azt kéne tenni, amit kisgyerekként tett. Na, persze, csak ha olyanféle volt.

JÁNOS Milyenféle?

MARIKO Tócsadobbantó-féle. Aki a csakazértis dobbanásaival lép a pocsoltyába, s tapicskol ott egy jó ideig. Úgy, mintha egy felejthető, de kellemesebb világ kellős közepébe lépne. És akinek az édesanyja csak azért nem adott akkor neki egy fülön csüngő nyaklevest, mert látta azt a széldült inogáshoz varrt lendületet benne, ahogy azzal a kis sárga vagy piros csizmácskájával utat keres a latyakban, az ebihalakon, vízibolhákön, amőbákön keresztül egyenesen a dobbanás piros kamrácskáihoz. Ahogy az önök Attilája szólta ki a jambusból egy ütemelőzővel (*Nagyot dobbant egyik lábával*): „én, József Attila, itt vagyok!” És ahogy kiváló táncművészei teremtették meg a dobantások utáni ürességet. A hiányt. Hisz tudja, Böhme is folyton ezt szajkózza: „A semmi vágy valami után.” Na látja! S az a semmi csakis a sikerre vágyhatott. Amit aztán el is értek.

JÁNOS Én a földön járás művésze vagyok... És ehhez tartom magam.

MARIKO No, és ama bizonyos hosszúság és szélesség? Magasság és mélység? Azokat is a világ tulajdonságai között tartjuk számon... Hadd mondjak önnek pár szót a következetességről. Látja ezt a bicskát? (*Egy halas bicskát ránt elő a retiküljéből*) Ezt a bicskát angolul jack-knife-nak nevezik.

(Aprókat subint vele a levegőben, vörös folt villan a pengén) Remélem, bántja a fülét a mássalhangzótorlódás. Mi az angol nyelvből vettük át ezt a szót. Talán épp attól a jenki vagy nem jenki tengerészgyalogostól, aki az én drága nagymamámmal tapicskolt két-három percig egy bűvös pocolyában. Majd elővette a zsebéből, itt né, ezt a bicskát, és fölnyitotta a paszulykonzervet, hogy legyen nyugalom még holnap is. S hogy meglássák a falakon a bódhiszattvák képeit. Igen, tőle vettük át. És feloldottuk a mássalhangzótorlódást. Mindig feloldjuk. Dzsekunafu, így. S ha három lenne benne, háromszor oldanánk. Az instruktorból lett „inszutorakuta”, a traktorból „torakuta”. Önök is gyakran feloldják az efféle torlódásokat, ám valami szeszély folytán a traktor megmaradt traktornak, bármennyire is kézenfekvő lenne a tarakátor, ahogy azt joggal elvárná az ember, hogy egyéb, slendrián próbálkozásait már meg se említsem.

JÁNOS Kisasszony, mi az a vörös folt a bicskáján?

MARIKO Ne szakítson félbe, kérem! Súlyos dolgok ezek. Tehát, amint kiderült, önök sem a végsőig következetesek, márpedig, az a tökéletesség felé vezető egyetlen út. És a bicskám a vörös folt a rúzsom nyoma. Azt hegyeztem vele.

JÁNOS Nincs is rúzs a száján.

MARIKO De lehetne!

(A lány előrehajol, egy gyors mozdulattal kitép egy szálát a férfi hajából.)

JÁNOS *(feljajdul)* Miféle színes, ne adj'isten, fekete mágia üzésére kell az önnek?

MARIKO Csupán az emlékek közé... Tudja, lányregényeken nevelkedtem.

JÁNOS *(békülékenyen)* Mariko drága, nem akartam megsérteni. Ön a jelen idő leggyönyörűbb és legkívánatosabb hölgye. Eljövendő napjaimban mint a sorsom egyik ékkövére emlékszem majd önre. Csupán szerettem volna megváltani a tehertől. Nehogy áldozatnak érezze magát. Látja, jóval idősebb vagyok, és bizonyára Akechi úr beszélte rá erre az egészre.

MARIKO Na, mi van? Ha valamely elvek metszéspontjának keresztjén egy nő szenved, akkor áldozat, ha pedig férfi, akkor már rögtön megváltó? És jut nekünk is egy máriamagdolnányi epizódszerep, melyben cemen-désre tépett rongyokban mossuk az örök lábat, míg végül föltekinthe-tünk könnyben lötyögő szemfehérrel? Hagyjuk ezt... Amíg él, az ember folyton elnézést kér és megbocsát. Ide-oda lökdösi a teret, pusztá léte és létének kiterjedése okán, míg végtelenül kicsi ponttá vagy végtelen nagy térére lesz. Tehetne addig egyebet a folyton megbocsátásnál? Én egy

szóval sem zártam le a kiútjait... Vajon mit csinálhat a jó öreg Axinte úr Bukarestben?

JÁNOS Ki az az Axinte?

MARIKO Az ön egyik román kollégája. Vagy megfelelője. Két évvel ezelőtt járt nálunk a táncosaival. Jó vendég volt.

JÁNOS Ön románul is tud?

MARIKO Meg bolgáruul és szerbül is. Közép-Kelet-Európa a szakterületem.

Mondja csak, igazgató úr, olvasta Akutagava *A dohány meg az ördög* című novelláját? Hát persze hogy olvasta... Tudja, az írás eredeti címe: „Tabako to akuma”. Ahol az akuma az ördög. És ez az akuma, pontosan így kiejtve, hogy akuma, románul azt jelenti: *most*. Csodálatos véletlen! Láttam volna a jó öreg Axinte urat, amikor ezt elmondtam neki... Hosszú percekig kiáltozta pezsgősüveggel a kezében: „A most és az ördög, két jó barát, a most és az ördög, két jó barát!” Sőt, szavalt is. Itt van né, az emlékkönyvben (*Az asztalról fölvesz egy méretes füzetet, amilyen a múzeumokban található a látogatói bejegyzések számára, majd mormog magában, ajkai némán mozognak, mintha épp gyorsfordítást végezne*):

Magányló testünkről verd le az átkot,
dörzsölöm szemeim, jószágom alszik,
játszhatnánk együtt egy sokbábos partit,
vagy itt ez az asztal, hozza a dákód,
lök a golyóid, én sima, te csíkos,
kockás az ernyőn a nyúl füle-botja,
asztalunk zöldjébe rég beleszórta

magvait az ördög – ő gurul itt most. (*Indulatosan lecsapja a füzetet*) Szépen lefordítottam, mi? És képzelje, mindeközben táncot járt itt, ezen az asztalon. Igaz, csupán egy Királyindiai-megnyitással. (*Arrébb teszi a pezsgősüveget, mintha egy sakkfigura volna. Talán a bolond*) Merő pezsgő volt itt minden, a szőnyegtől a díszpárna csücskéig. Látja az árnyékomat a falon? A pezsgő nyoma... Tényleg... Bár egy kis pezsgőt megihatna...

JÁNOS Az most túl erős lenne. Talán csak egy hosszúlépést...

MARIKO Pezsgőből? Abból nem kavarunk fröccsöt...

JÁNOS Akkor nem kavarunk. Amúgy, nem hiszem, ez a kisasztal megbírt volna egy táncoló férfit. (*Keresztbe teszi lábait az asztalon, úgy próbálja ki annak teherbírását*) Kedves Mariko, úgy suhognak a szavai, mintha egyszerre szólná ki velük a sötétség meg a világosság emberi nyelvre térített jajszavait... Hol máriás, hol magdolnás beütéssel...

MARIKO Csak az igazat mondom. Mindkét térfél igazát. Azért tűnhet úgy... Amiről tudom és amiről úgy érzem, hogy igaz. Miért, önöknél annak hány arca van?

JÁNOS Attól függ, hogy a közérthetőről beszél vagy arról az örök fajtáról. Bár hosszú lépése van mindegyiknek. Ha nem akar sáros lenni, úgy kell átszökelljen egyik nyomából a másikba, mint egy prédaállat. Teszem azt, gazella. Vagy egy bárgyú elektron a magasabb héjakra. Ami egyszer lekerül onnan, és visszaadja fényét a fizikusoknak, ha egyáltalán kíváncsiak lesznek rá azok is... Tudja, kisasszony, sokkal nőiesebbnek tűnt, amíg csak szamuráj volt... De akkor sem hiszem a táncot.

MARIKO Mondja, igazgató úr, nem vágyik néha valami különlegeset tenni? Valami szokatlant... Amikor megfeledkezhet arról, hogy igazgató. És nem kell piros szoknyákért vagy csizmákért aggódnia?

JÁNOS Nekem nagyon is megfelel az, amit csinálok. Inkább csak a helyeket cserélném ki. Gyermekkorom óta valami hegyvidéki kis tanyára vágyom... Ahol nyugodtan leheveredhetek a fűre, és saját állataim kerülni kezdenek legelészés közben. Nyakukban kedves kis csöngettyűk szólnak, s ha olykor elszenderedem, csilingelő varázsszavakat hallok, melyekkel világom áthidalhatatlannak vélt pontjait köthetem össze... Óperenciát óperenciával. Lépést a hosszúsággal. Kicsit nem figyelek, s a félcipőmből egyszeriben mérőföldjáró csizma lesz, és rezes bundájú Fifimből aranyörényű táltos, és oda röpítenek, ahol egyelőre semmi, de semmi keresnivalóm nincsen, ahol testem kusza árnyékká zúlik, mint valami sötét gondolat köré épített emberé. Megvetem saját halandó részem. Ami csak azért nőtt hozzám, hogy a szoknyákról meg a csizmákról gondoskodni tudjak.

No, de azért még egyszer mondom: nem hiszem a táncot... *(Hátradől ásitozva, mintha már-már aludna vagy aludni készülne.)*

MARIKO És talán a varázsszavakban sem hisz igazán... Ember és a tánca... Megvolt az esélye rá, hogy kipróbálja. De elült már annak a szele. Mindegy. A jó öreg... Legalább tévelygéseiben következetes volt. Egészen másképp értelmezte a reciprocitást. A viszonzás hosszú távú kiegyenlítését abba az egyetlen éjszakába sűrítette. Egyetlen éjszakába. *(Meggyűjtja az igazgató hajszálát)* Amilyen az öné is lehetett volna. Pezsgóstól, hintástól, nádi hegedűstől. És amit most át fog aludni. Ébredjen bárhol. *Könnyű kis plédet terít az alvó igazgatóra, a fülébe súg, majd ráfúj, hogy a férfi kikandikáló lábujjaira libbenjen a sarka. Aztán eltűnik.*

MÁSODIK

Hegyvidék. Zöldes Betánia János udvara. Ő mint gazda. Most tért haza, miután szemügyre vette a mezők állapotát. Esetleg ételt dob valami pajtaféleségben toporgó állatoknak, majd leül a tornácra.

JÁNOS Az otthonom helye a földön 46 fok 21 perc északi szélesség, 25 fok 48 perc keleti hosszúság, a fokmásodpercek minduntalan váltakoznak aszerint, hogy épp hozzád fordulok, vagy elfordulok tőled, így ezeken a másodperceken múlik, hogy együtt örvendünk, vagy külön mehetünk szélnek, és e körök találkozása mérsékelt kontinentális éghajlatot biztosít az ittlévőknek, ám van egy kis anomália, mért ne lenne, mivel hidegebb van, amint az elvárható lenne ezen a szélességen, talán a negyvenhat-huszonegynek a leghűvösebb pontja ez, ebben a magasságban, amire büszkék vagyunk valamiért, aztán honnan is ez a szokatlan hideg, meglehet, környező hegyeink összejátszanak folyóinkkal, bár mi szentekként tiszteljük ezeket a hegyeket, szunnyadó vulkán valamennyi, felhőkbe burkolóznak, morajlanak, ezernyi színnel csábítanak rejtelveik felé, és sújtanak, ki tudja, miért, ki tudja, meddig sújtanak rendületlenül, akár a magas ég titkai, az égboltozat ajándékai, figyelmességei, sújtanak szakadatlanul, és a folyó, az csak lé, sekély víz, emitt iszunk belőle, amott kacsáinkat ringatja, lúdjaikkal bukdácsol, és játszik gyermekeinkkel, hisz gyermek ő is, kútfeje itt a közelben, néha ellátogatunk a sziklás forrásvidékre, onnan lenézünk a napsütötte vagy épp felhőkkel árnyalt messzeségre, görbületekre, és kinyújtott kezünkben elfér a megye,

markunkban alamizsna a tájkép, és ott
fönt, ránk zuhan a csönd, a magasság
csöndje, és kisimítja a bennünk őrlő zajt,
mindegy, hogy szólsz vagy gondolsz,
ehhez a csendhez csak azt az igazat,
csak azt a szépet adhatod, melyek
a legegyszerűbb versekből ismerősek,
arcod legőszintébb vonásait tartod
a szélnek, és megfélelkezünk ruháink
szabásáról, és talpunk alatt a sár puha
párna, a szikla fehér ló, és mi vagyunk
a legkisebb királyfik, lábunk előtt egy test
vérezik, hét fej vérezik, a kisasszony áthajol
az ablakon, integet, aztán mi vagyunk az úr,
és az ország meg a hatalom dicsőségét
osztjuk egymásnak, és ez a kis csermely
odalenn itat, táplál, elsodor, romba dönt,
hatalmas óriás, iszapos szemeinek
egy pillantásával mossa el szennyünket,
és kölcsönveszi a téglát, hogy aztán
csak akkor adja vissza, mikor elégnek véli
a káromkodást, befejezettnek az imát,
szűknek a partokat és parttalannak
a vágyat, mely ürességgé tágulva szívja,
álmodja magába a szerencsét balról és
jobbról, és itt fönt el lehetne taposni,
mint egy pikkelyes hüllő sziszegő
fejét, vagy körbeterelni, mint tajtékzó
molekulanyáját, megtévesztve a nehézkedést,
a lehetne és a volna űrjeibe hulló mozdulat-
kezdemények, szavak, elcsitult szavak,
mondatokká soha nem válók gurulnak
a kavicsokkal induló akarat mellett,
és kilazítjuk kengyelbe szorult lábainkat,
lemászunk a sziklákról, le a hegyről
a völgybe, még megsimogatnak a füvek,
a bokrok, közel az otthon, más álmok kútfeje,
huszonöt, negyvennyolc, negyvenhat,

huszonegy, pár másodperc és befordulunk
a kapun, aztán kipihenjük az úr fáradalmaikat,
és következzenek az új tekercek,
következzenek az új lapok, jöjjenek a más
beszéddek, jöjjön a zöld, jöjjön a kék,
meghalt a sárkány, éljen
a sárkány, meghalt az úr, éljen az úr.

VENDÉG (*távolabbról közeledik, a telek vége felől*) Mondja, uram, jó helyen járok?

JÁNOS Igen, jó helyen. (*Rámutat néhány pontra*) Az is jó hely ott, és az is meg az is. (*A Vendég arrébb lép*) Na, az rossz hely!

VENDÉG Miért?

JÁNOS Ahhoz viszonyítom az összes többit.

VENDÉG (*nevetve*) Akkor ez itt talán valami gyanús hely bejárata volna?

JÁNOS Nem tudom, hogy bejáratnak bejárat-e, de kijáratnak kijárat, az már tény. Innen csak elfelé megy minden.

VENDÉG Én a 46/25-ös helyet keresem. És ott egy bizonyos Betánia Jánost.

JÁNOS Én vagyok. Ez a 46/25-ös hely. Bár vannak, akik 25/48-nak hívják.

VENDÉG Valóban, fel van tüntetve az is zárójelben.

JÁNOS Esetleg ha elfordulna 90 fokkal, és hasra feküdne, vagy fejre állna, talán a 46/25-öt kellene zárójelbe tenni.

VENDÉG Beláthatja, ebben az öltözékben képtelen lennék efféle mutatványokra. A feleségem sem örvendene... Rendben. Nos, én a Mezőgazdasági Kifizetési Ügynökség ellenőre vagyok.

JÁNOS Én meg a mezőkön gazdálkodó emberek egyike.

VENDÉG Így van. A mezők közös érdeklődési körünkbe tartoznak. Ezért jöttem. Hogy ellenőrizsem a mezők állapotát. A támogatás megítélése végett.

JÁNOS Vannak mezők, melyeket fölszántottam. Azokat földnek nevezem. Így: kicsi f-fel. Aztán vannak mezők, ahol a fű nő magasra. Azokat kaszálónak nevezem.

VENDÉG Mi is így nevezzük. De azért mégiscsak szebb szó a mező, hisz az mindezeknek a megművelés, a szétmarcangolás előtti ősállapota. Meg aztán líraibb is. És aki így képes ülni egymagában a tornácon, a fölkelő Nap sugaraiba fűzve magányból burjánzó gondolatait, annak föltétlenül affinitása kell legyen a lírához.

JÁNOS Ne finomkodjunk a földdel, kérem... Több ideig takar, mint ápol.

VENDÉG Na, látja! Tudja ön, hogyan kell a szavakhoz nyúlni... Betűikkel bánni...

JÁNOS Ha akarja, én kiszavalom a pityókát is a földből.

VENDÉG Na, csak rajta! Hallgatom.

JÁNOS (*a pincelejárat mellett lévő zsákokra mutat*) Látja ott azt a pár zsák krumplit? A tegnap szavaltam ki őket... Minek halmozni?

VENDÉG Ez valóban tisztességes hozzáállás a földhöz. A költészet rovására...
Kérem, folytassuk le rendben az ellenőrzést. Tehát a tehenek rendben, a malacok rendben. S a bárányok is. Élnek.

JÁNOS Igen, élnek. Bár mondhatnám úgy is: csupán laknak. Minden nap benézek hozzájuk.

VENDÉG Helyes. Akkor nézzük a mezők állapotát. A továbbiakban is így fogom nevezni, hogy mezők, mert nekem kisgyermekeim vannak, és elszoktam a durva beszédetől. Tehát: mit vet, mit arat?

JÁNOS De hát én úgy tudtam, hogy az ilyesmit műholdról ellenőrzik. Vagy nem? Kitekintenek az ürbe, majd onnan tekintenek le rám. Onnan még azt is képesek megmondani, hány óra van éppen...

VENDÉG Nem mondjuk meg, csak megnézzük. Ha mi mondanánk meg, akkor örök nyár lenne. És örök szántás-vetés, aratás. Abba nagyon belefáradnának. De amúgy, jól tudja. Valóban. Onnan is nézzük. És néztük az ön mezőit, sokáig néztük... És így fedeztük föl az anomáliát. Egy sötétebb zöldet a zöldben. Egy kis foltot. Akkor döntöttem úgy, hogy személyesen jövök el. És most már sejtem is, mi lehet az... Az a sötétebb folt. Ahogy ön mondta: az a rossz hely.

JÁNOS Nana! Várjunk egy kicsit... Én nem egészen úgy értettem, hogy az a hely rossz. Úgy értettem, hogy nem jó ott állni. Fölkészületlenül... De maga a hely mint olyan, nem rosszabb a többi helynél. Csak nem jó az ott álláshoz. Fölkészületlenül...

VENDÉG Mert onnan csak kifelé jön minden, s aztán elfelé megy... No, ezt tisztázni kell, majd dokumentálni. Pontosabban mit látott onnan kifelé jönni?

JÁNOS Pontosabban nem láttam semmit. Tudja, a szellemvilágnak sajátja, hogy nem tartozik a látható tartományba.

VENDÉG Csak nem azt állítja, hogy ott szellem járkal?

JÁNOS Nem. Nem járkal. Ott van.

VENDÉG De én nem látok ott semmit!

JÁNOS Pontosan. Ott az elvágyódás szelleme él. Tehát kísért.

VENDÉG (*körbeforgatja a fejét merengve*) Valóban. Mintha éreztem volna valami hűvös fuvallatot az előbb, mikor ott álltam. Azt gondoltam, a Nemere. De most, hogy mondja, igen, most már emlékszem, az volt

furcsa az egészben, hogy mintha egyszerre fújt volna minden irányból. A Nemere erre nem képes... És bármely hagyományos, köznapi szél sem.

JÁNOS Az elvágódás szelleme szállta meg akkor. Még jó, hogy el nem vitte. Mert csak az érzi, kiben erős a vágy. És akkor mi lesz a támogatással? Azt hiszem, most már teljes bizonyossággal állíthatom, hogy ön nem érzi jól magát itt közöttünk. Ezért olyan erős önben a vágy.

VENDÉG Van ebben valami igazság... Gyakran álmodom magam más korok kellős közepébe... Vagy csak úgy né, a karimájára... Azok a gyönyörű szépiaszínű fényképek... A telt idomok... Ahogy integet a népes család a pályaudvaron, és a gőzmozdony füstje mögül kivillan a búcsú keszkenője... A családfő megírja levelét a tékozló fiúnak, feje az ablaknak koccan, mint vaksi denevérek, kibújik az óra dobozából a parányi kakukk, azt mondja, dél van, azt mondja, ízletes ebéd lesz, zsírkarikás tyúkhúsleves meg marhanyelv vadas szósszal és zsömlegombóccal, *(Itt a Vendég előkapja csipkés zsebkendőjét, megtörli a száját, majd a homlokát)* a fiú elküldi levelét az angyalok karából annak az egyetlenegynek, a leányka megoldja fűzőjét, fölsóhajt, és megrajzolja a válasz betűit, majd illatos füvekkel illeti a sorközre hajló sóvárgást, és rúzsával vörösre festi a szívet az ő legtisztább vágyának keresztneve mellé, és a postás megpödri bajszát jobbról, megpödri balról, fénylő cipőjén megcsillannak a gömbölyded angyalgyermek harsonái, és megérkezik a levél, meg a vonat, megérkeznek a rózsák a kisasszonyokhoz, rögtön elhervadnak, ha azonnal nem teszik őket vízbe, mind a harmincegy, ötvenegy, száztizenhárom szálát, és a nagyságos asszony kiáll a kapuba, megcsókolja a férjét, és előjönnek a nagyságos ifjak a ház szegleteiből, hogy köszöntsék őket, mert örömmünnp ez, jókedvében dől a Nap a barackok mézgas faágaira, a bogycók vesszőire, jókedvében, hogy egyszer visszatérhetünk, elmehetünk és hazatérhetünk ismét... Bocsásson meg, uram, kissé elragadtattam magam... Tudja, van egy szelencém, még a dédanyámé volt. Ezek a képek sorakoznak rajta. Megbocsátható, mert szép. Mert valahol, valamikor igaz is lehet. Meg aztán egy görög vázáról ki mondaná, hogy ronda?

JÁNOS Ugyan már, semmiség... Hány meg hány ennél cifrább szöveget gondoltam én is a falakra... Hol elrejti az árnyék, hol lemossa a fény. Aztán várom a reggelt, látom a Napot, várom a nap végét. Közben használok a reményt. S várom, hogy meglássam életem bármely megnyugtató magyarázaton túl is kétséges és titokzatos végességében rejlő remény feneketlenségét, aminek kútjába lenézve nem láthatok semmit. Mégis, épp ez a semmi tart vissza attól, hogy a kávé elengedve, valami szédült

inogáshoz varrt lendülettel magam a mélybe alázuhanni hagyjam. Talán épp ez a semmi az, amivel erre vagy arra, oly ropogó egyszerűséggel távozunk.

VENDÉG Vagy éppenséggel maradunk.

JÁNOS Vagy éppenséggel mindegy. De ön menthetetlen...

VENDÉG No, de János, nem kívánczik máshová néha? El innen. Ebből a...
Ebből a bármiből...

JÁNOS Dehogynem, kedves vendég, dehogynem. Egyszerű kis helyre vágyom én, szoba, konyha, ahová eljön olykor egy gyönyörű lány. Ennyi. Az ellenőrzésnek meg annyi. Kérem, jöjjön velem. (*Odamennemek a „rossz” helyre*) Érzi a szelet?

VENDÉG Igen, mintha-mintha.

JÁNOS Most szépen fogjuk magunkat, és elvagyódunk. Addig innen el nem megyünk, míg odébb nem állunk. Fölkészült? Mert mondom az ígét:

VENDÉG Mondja, János, mondja!

JÁNOS Nincs bennem más, bennem
csak a lélek, őneki nincs illetősége,
én lakom benne, bennem a lélek,
jöjjön a szikra, tér fia szikra,
hajlandó legyek ölembe venni,
csillanjon, pattanjon más eredőre,
ott legyen lényeg, hol iránya semmi,
ég fattya szellő átfúj a mélybe,
egyik szemé pont, vesszőcske a másik,
röppen a szikra, igénk a szóban,
a lélek egy szófaj,
nincsen már ragja a személy szerint.
Most mondja velem együtt, mert itt aztán indulás lesz! És vágyódjon el!
Nagyon!

VENDÉG Jól van, jól van! Vágyódom. Nagyon!

EGYÜTT Nincs bennem más, bennem
csak a lélek, őneki nincs illetősége,
én lakom benne, bennem a...

Nagyon erős, vakító fény vetül rájuk, majd teljes sötétség. A képernyőkön fekete-fehér mozgókép egykori „békeidőkből”. Nagyvárosi jelenet, emberek járnak-kelnek az utcákon vagy pályaudvar búcsúzókkal és gőzmozdonnyal meg a fentebb, a Vendég által leírtakhoz hű képek. A képsorokat a némafilmek fénykorából ismerős, ódonnak ható zongorajáték kíséri.

HARMADIK

Zöldes Betánia János lakása egy tömbház első vagy második emeletén. Nap-paliszerű konyha vagy fordítva. Főz. Közben a fal melletti kis dobozokba meg egy bőröndbe pakolja a holmiját. Olykor megkavargatja az ételt. Borsófőzelék. Viselkedése a hosszú útra készülőké. A képernyők most a lakás ablakai. Az ablak előtt fenyőfák, a távolban kivehető a horizont. Egyenes.

PIROSKA *(berohan)* Zöldes úr! Zöldes úr! Ázunk, ázunk!

JÁNOS *(nyugalommal)* Kedves Piroska! Ti laktok fölöttem. Nem én fölöttem. Mi közöm a ti ázásotokhoz?

PIROSKA Valóban. Lehet, nem is ázunk. Lehet, nem is ázunk.

JÁNOS Miért mondd kétszer?

PIROSKA Mert több ideig akarok maga mellett lenni. Mondja, János: nincs kedve szerelemre lobbanni irántam?

JÁNOS Most más dolgom van. És az a sok árvíz sem segít. De ha már itt vagy, segíts csomagolni.

PIROSKA Hová készül?

JÁNOS Készülök fölvenni a rejtőszíneimet.

PIROSKA De azért föl ismerem majd, ugye?

JÁNOS Te mindig föl ismeresz. Mert te soha nem engem látsz.

PIROSKA Szeretem, amikor így beszél. Amikor ilyen szépen egymás mellé szédíti a szavakat. Így szédülhettem magába... Mintha csak egy szó volnék én is...

JÁNOS Az vagy, Piroska. A legszebb igék egyike vagy te.

PIROSKA Na, persze. Viselem a lélek személyragjait. És meglocsolom a virágait, amíg távol van. Akkor hát elárulja végre, hová megy?

JÁNOS Ahová a múltkor. Eldugnak egy kis időre.

PIROSKA A rakétái miatt, ismét? Robbanófej, gyanús röppályák meg ilyesmik?

JÁNOS Meg a hó miatt, az eső miatt, a dér miatt és a sárgáskék cinegék miatt.

PIROSKA Tehát a rakétái miatt. Pedig nem is zavart azokkal senkit. Még Kumin bácsit sem. Pedig ő aztán valóban mindig ott áll, ahová valami érkezik. A lejtő alján, a bicikliút közepén, és biztos a rakétái alá is beállt volna szenvedni, hogy ott koppanjanak a fején... Mert olyan Kumin bácsinak a szenvedés, mint a zsömlegombócnak a vadas szósz, főtt borjúnyelvel. Anélkül értelmét veszti. Akkor most eljön valaki, hogy elvigye? Vajon ki árulta be megint? Lehet, én kottyantottam el magam, valahol rossz helyen? Lebuktattam véletlenül?

JÁNOS Mindegy, Piroska. Jól áll neked a véletlen. A varázs színeibe vonja szavaid. Nem értem, mégis, kit zavarhattak az én rakétáim? Tizenöt centi a legnagyobb...

PIROSKA Talán van valami titkos ellensége?

JÁNOS Nekem? Nem tudok olyanról.

PIROSKA Na, és maga? Haragszik valakire? Mert ha igen, akkor talán ő is...

JÁNOS Senkire az égvilágon.

PIROSKA És a gyűlölség, a harapás? A mindennapok fűszere?

JÁNOS Csak úgy tudnak azok közel férkőzni hozzád, ha van benned üres hely. Amint egy kis üresedést fedezek fel magamban, itt vagy te, és rögtön kitöltöm azt veled.

PIROSKA Szóval én mindig kilógok a szívéből... Mint egy tartalékos plüssmackó... Minden más kijebb tol engem. Lehet, mégis én vonzottam ide a törvény vonatkozó paragrafusát. És eljönnek a paragrafust ismerő emberek, s most elviszik magát...

JÁNOS Nem onnan lögsz ki... Talán csak az időmből.

PIROSKA Úgy tudtam, az a dolog időtől független.

JÁNOS Mégiscsak kell idő a gondoskodáshoz, egyáltalán a megszólaláshoz.

PIROSKA Úgy tudtam, az túllép a gondoskodáson, egyáltalán a megszólaláson...

JÁNOS Jól van, Piroska, ezennel fölcserélem a szívbeli dolgok sorrendjét.

PIROSKA Hálásan köszönöm. *(Csomagol tovább.)*

JÁNOS Tényleg nem értem, kit zavarhattak azok a kis rakéták. Játék. Fölszállnak, kihunynak, leesnek. Csak hát föl se röppentek... Bepakolták őket a múltkor egy fekete műanyag zsákba és vitték. És aznap, hogy elkobozták a dolgaimat, még aznap este láttam a híradóban egy embert, valamelyik alsó megyéből, aki másfél méteres rakétákkal játszadozott, csak úgy, kedvtelésből, és ő volt a falu büszkesége. Én meg bűnöző vagyok. Hol billen át a mérleg? Hol van az ember, aki nekem ezt elmondja, mely földrész hányadik szigetén él a csapzott szakállú hajósok fölfedezéseinek sorában? Mely vallás követője, miféle isten után kutyagol kényelmes cipőben, ami azóta bizonyára kilyukadt a talpán, és most minduntalan le kell venni és kirázni belőle az apró, színes kavicsokat. Útjának nyomjelző keserveit. Lehet, itt él a közelben. Előfordulhat, hogy Bözsinél van a vász a 22/A-ból. És amikor átadta nekem a töltött csirke titkos receptjét, tán a bűvös ígét is vele adta, csak föl kell dobni az összetevőket egy téli napon a szélbe, majd szemügyre venni a friss hóban az így kapott mintát, hátha betűket fedezünk fel, melyeket a megfelelő sorrendbe téve végre

megtalálhatjuk azt a bizonyos szót, mely a mérlegnek parancsol. És ha nincs is olyan szél? Várok. Aztán elolvad a jég, nyílik a hóvirág, nyílik az ibolya, a disznót levágták rég, vöröslött a hó. Csokros karácsony, ég veled! Valahonnét csak előbukkan az ige. Voltak szemtanúi, és szolgálai voltak neki.

PIROSKA *(fölnéz, mialatt csomagol, kezében egy kb. 25–30 centis fészület)* Erre itt szüksége lesz? Vagy mehet a kazánba?

JÁNOS Tedd a vasalt holmik közé. Legyen tartásuk.

(Szerény, halk kopogás hallszik. János ajtót nyit. 30 év körüli úr áll az ajtóban, kifogástalan öltönyben, a gomblyukban rózsza.)

Jó napot kívánok! Már vártam.

VENDÉG Jó napot! Örvendek, hogy itthon találom.

JÁNOS Én nem annyira... *(Hosszasan vizslatja a vendég külsejét, míg az egykedvűen, tán kissé szórakozottan meg hányaveti módon ügyet sem vet erre, és a lakás berendezési tárgyait nézegeti.)* Kedves uram! Nem látom okát a sietségnek. Jöjjön be, ebédeljünk meg. Annak idején a kollégájával is ettünk azelőtt. Cuspájj van rántott hússal.

VENDÉG Köszönöm szépen, elfogadom. Miért ne...

JÁNOS Éhes vagy, Piroska?

PIROSKA Köszönöm, nem kérek, Zöldes úr. Kicsit még csomagolok, aztán megyek búcsúlevelet írni.

(János merít a borsófőzelékből, és tenyérnyi húst pakol mindkét tányérra.)

JÁNOS Elmondhatom az asztali áldást?

VENDÉG Hogyne. Föltétlenül. Mondjuk együtt.

EGYÜTT „Édes Jézus, légy vendégünk, áldd meg, amit adtál nekünk.” Jó étvágyat!

VENDÉG Elnézést, egy pillanat. Miért szólítja mindenki „zöldesnek”?

JÁNOS Volt nekem egy rendkívül vallásos őrmesterem *(Villájával levegőbe rója az altiszti rangjelzések sárga csíkjait)*, széles vállú, tagbaszakadt ember, amolyan erőből filozófusfajta, ő mondta egyszer:

(Az egyik képernyőn megjelenik az Őrmester, egyenruhában, tányérsapkával.)

ŐRMESTER Közlegény! Látja a szelíd ég kékjét? Nos, ha arrafelé imádkozik, nyilván, a jóistent is kéknek látja. Aztán tudja, mi, emberek, csupán valami sárgásbarna, híg, hadd ne mondjam, mivel vegyített másai vagyunk neki. Zöldek. Maga is zöldes, közlegény! Na, jó étvágyat!

JÁNOS Így volt. Bár én inkább a kékre emlékszem.

VENDÉG Ez csak természetes...

(Esznek. Az eget a földtől távoltartó egyenes egyre halványul, és a bizonytalanba szélesedik a mindenség ajkai között. Egy mókus futkorászik fel-alá az ablak előtti fenyőfák egyikén, mintha tétovázna, melyik térfélen hajtsa álmorra a fejét.)

JÁNOS *(végtelenített nézéssel réved a tájra)* Milyen nevetséges... A jóisten mosolya egyenes.

VENDÉG *(leteszi az evőeszközöket)* Ugyan már, miért ne lenne enyhén fölfelé ívelő, mint a miénk?

JÁNOS Mert a jóisten végtelen. Ha ő az, a szája is az. És akkor a szájának a fölkunkorodó végei valahol a jobbra és a balra tartó végtelenben vannak. Azt képtelenség észlelni. Nemhogy megtoldani. Csupán egy hosszú és közömbös egyenest látunk.

VENDÉG És éppenséggel hol látja azt?

JÁNOS Például ott van a horizont...

VENDÉG De annak a két sarka legörbül, hisz mi egy gömbölyű világban élünk. Aki azzal néz reánk, annak igen hosszú szomorúsága lehet.

JÁNOS *(vigyorogva)* Akkor álljon fejre! Máris vigyorog...

VENDÉG *(végigsimít zakója szívre hajló részén)* Most nem vagyok úgy öltözve... Amennyiben oly módon kalkulálunk, hogy a jóistent is idevonzza közénk a gravitáció, akkor rendben van ez így. Amúgy is, a Föld abszolút értéke a síkság.

JÁNOS Hogyne. Látom, rokon fényben nevelkedtünk. Talán az élet igaz. És most ott küszik a mókusokkal a fenyőfák kérgein.

VENDÉG Talán kételkedett eddig?

JÁNOS Az biztos, hogy nem egyenes vonalú, egyenletes mozgás. És ha százfelé vágyódom is, annak a sok kívánságnak az eredője egyazon vég felé néz, állíthatom a vágyaimat bármerre, jobbra és balra, vagy inkább fölfelé, akár egy boldog, szentlelket befogó antennát, akkor is.

Meg aztán nemcsak a testnek van elmenetele, hanem a lélek, ha nem látja keresnivalóját, elhajolni kíván, és van a búcsúnak s az elvágyódásnak az a mélysége és mennyisége, ahonnan már vissza nem térhet a folyton elköszönő. Aztán kanalizhatja egy más világ ismeretlen minőségeit. Csak valahogy azt kéne kijárnom, hogy egyedül legyek a cellámban... Nem vagyok hajlandó elviselni senkit magam mellett.

VENDÉG Hát igen, akkor úgy is tekinthetjük azt a bizonyos cellát, amiről itt beszél, mint egy csöndes és takaros kis dolgozószobát.

JÁNOS Pontosan! Mondtam én, hogy rokon az a fény... Megvan! Tudom már, mi a teendő! Állattá nyilvánítottam magam! Akkor egy leszek a

fajtámból! Gyönyörű lompos farkat varratok amoda hátra, hogy legyen, amit simogasson, aki nekem kedveskedni akar. Nézze! Mintha csak megálmodtam volna! *(Valamelyik szekrény mögül elővesz egy kb. 100 x 50 centis képet, amin egy emberarcú rókát láthatunk, különös, bűvölatású jelekkel, ábrákkal tűzdelt háttérrel)* Majd kötött formájú kis verseket írok, amolyan röpke filozófiai szösszeneteket, mert ha nem íródna meg maguktól, az emberállatnak dolga fölmérgelődni, odaülni és megírni maga, a hagyomány modernségbe taposott első, poszttraumatikus lépéseivel.

Naná, hogy egy leszek a fajtámból! Aztán odaadom azokat a főfoglárnak, ő megmutatja a főorvosnak, a doktor valamelyik baráti főszerkesztőnek, az a prefektusnak, a prefektus elküldi a miniszternek, aki odaadja a köztársasági elnök úrnak, az elnök úr majd postázza az Európai Unió Állatértelmiségügyi Bizottságának, ha van ilyen, és miért ne lenne, ők a jóindulat lendületével küldik azokat tovább az ENSZ Természeti Népek Állati Leágazásának Felvirágoztatásáért Felelős Tanácsának, ha van ilyen, és miért ne lenne, és onnan majd egyenesen a Nobel vagy valami efféle bizottsághoz kerül majd, ahol egy idősebb úr, amolyan színes eminenciás, finom szövésű, sötétszürke öltönyben, zsebében bordó zsebkendővel, a fejére csap, ahogy Kumin bácsi tette volna, ha a rakéta ráesik, és összehívja az erre kijelölt bizottságot, ha van ilyen, és miért ne lenne, és azt mondja majd, hadd lám, adjunk valami díjat ennek a szerencsétlennek, hisz ő egy fajta, sőt, *a fajta*, nosza, hajrá, teremtsünk precedenst, nem mást, egyenesen a Zöldes Betánia János-precedenst és, nyilván, meg fogják ítélni a díjat, hisz ez az úr minden idejét a lobbizásnak szenteli amellet, hogy kedves.

(János révedezve simít végig a festményen.)

PIROSKA Tovább, tovább, Zöldes úr! Csodálatos ez a lendület... Bárcsak így tudnék én is palacsintát palacsinta mellé állítani... Első gyermeket a második mellé...

JÁNOS És azt se feledjük el, hogy egy ilyen úrnak általában nincs gyermeke, és ebből a hiányból fakad az a sok-sok idő, ám föltétlenül van legkevesebb két unokahúga, akikről még nem tudni, szépek lesznek vagy sem, ezért zongoraleckéket vesznek nekik, nyelveket tanulnak meg kancsót festeni, amolyan egyre pókhálósodó életre szánják és készítik fel őket egy takaros szobában, hol harántsugaras fényben száll a por az emléktárgyak már semmit nem tükröző lapjaira, és a faliszőnyegeken a trópusok őszinte színeiben pompáznak a gyarmatokról behozott fűszernövények és gyümölcsök hímzett másai, melyeket, nyilván, aggszűz dédnénjük

készített, ugyanabban a szobában és ráncosra aszott hitben, míg titkos szerelméért epekedett, aki valahol az Antillákon, Batáviában vagy közelebb volt a kormányzó jobb vagy bal keze, ha őexcellenciája balogként méltóztatott megtörténni a gyarmati almanach szerint, majd nagy valószínűséggel hazatért egy lötytyedt vitorlájú briggen, melynek rakterében néhány mázsa bors feketéllett, hogy elnyomja a birodalom tengeren túli megyéinek izzadságszagát, és tüsszentésre ingereljen, melynek szele talán arrébb lebbenti a gyűlölet lángját, mely láng épp Vigodszkaja könyvének a címe. Talán olvasta?

VENDÉG Hogyne, *A gyűlölet lángja*. Félvászson, 20 x 15, Új Magyar Könyvkiadó, Budapest. Bizonyára azért írta meg ezt a könyvet Vigodszkaja, hogy a szocialista tömb ne búsuljon a fűszerek magas ára vagy teljes hiánya miatt, hogy a kakaót meg a kávéét már meg se említsem.

JÁNOS Megemlítem én, hisz méltó rá, '86-ban a nagynéném küldött az eneszkából 1 kiló arabicát, és két hónapig éltünk az árából, majd isten kegyelméből, míg ittuk a nyekezolt. Kicsavart idők! Mikor a boldogságot még magunkból merítettük, mert máshol csak koppant a kanál. És nem azt vittük át a túlsó partra, hanem egy másikért mentünk, hogyha már átmossa lényünket az általános vize, hátha kibékül bennünk is a relatív az abszolúttal.

VENDÉG Vagy csak nyújtóztak egy nagyot azon a túlsó parton egy kisebbik ég felé, akár kiégett fűcsomók fölöslegessé vált drótok póznái között.

JÁNOS Lehet, mégis inkább külön fényben nevelkedtünk, és más-más színe volt?

VENDÉG Hagyjuk a fényt fölbonthatlanul... No, de ha már megálmodta önmagát, versíró emberállatként, talán a költeményeket is megírta már?

PIROSKA (*eddig a csomagokkal szöszmötölt, majd leült pihenni*) Megírta, megírta! Zöldes úr, megengedi, hogy elszavaljam azt a fertőző pocsolóban pancsolóst?

VENDÉG Halljuk!

JÁNOS Most inkább ne... Hadd folytassam azt a lehetséges jövőt, kedves vendég. Tehát annak a kormányzónak a jobb vagy bal kezét, annak a titkos szerelemnek a letéteményesét otthon csak a mássalhangzóiról ismerték fel, mert a magánhangzóit odahajlítja az ember, ahová az a messzi táj szól.

VENDÉG Valóban. A magánhangzók határozzák meg a szülőföld koordinátáit. Ha jól hallottam, az ön őrmestere a 46/21 és a 25/48 metszéspontjának a környékéről származik.

JÁNOS Jól mondja. Nem volt ideje elhajlítani a magánhangzóit, mert már annak a földrajzi pontnak a földjében nyugszik. Ám akiről én beszélek itt, annak a bizonyos kormányzónak a forró égövön szerzett májgyulladás és a leánybűvölés misztériumjátékai együttesen talán fölemésztették maradék egészségét. Ugyan volt még ideje megcsodálni a faliszőnyegek mintáit, ám egy éven belül, valószínűleg kilehelte borgőzös lelkét a levegő közömbös molekuláiba csomagolva. Az unokahúgok akkor óvatosan leporolják a szoba berendezési tárgyait, mert lehet, hogy csodálatosképpen éppen egy napra esik a születésnapjuk, és ez alkalomból várják a nagybátyjukat. Nagy elővigyázatossággal és körültekintéssel porolnak cicaláb-mintás köténykéikben, mert már maga a berendezés is kis híján a por és hamu. Mikor megérkezik ez az úr, aki az ő nagybátyjuk, finom szövésű, sötétszürke öltönyben, zsebében bordó zsebkendővel, hosszúra szabják ártatlan mosolyuk, mégsem sikerül meggyőzni a nagybácsit boldogságuk felhőtlenességéről, mintha ugyanannak a kéznek a párja venne el egy kis szakaszt a mosoly hosszából, mely valaha adott, bőkezűen adott, és az óceán gomolygó páráiban behajtó legények ujjai tekergőznenek, folyton valamiféle homályos adósságra hivatkozva.

(János ölébe veszi a képet, nézegeti, közben fintorog, mintha gondolatban javítani akarna rajta.)

PIROSKA Mondja tovább, Zöldes úr! Imádom a faliszőnyegeket, s a tengeren túli tájak ígéreteit. Este előveszem a gobleneket. Míg hazatér, kivarrrom az óceánt.

JÁNOS Meg aztán a hetedízigen se kutya, s ha netán az lenne, akkor ott ugat a briggek és szkúnerek horgonyláncaira kötve. S ha nem ugat, akkor elásták a külmegek aranyló fővenyén. Innen az a még föl-föllobbanó tűz, innen a csakazértis csökönös lendülete, mellyel ez az úr bármit előterjeszt vagy megszavaz, ami esettnék tűnhet vagy eleve kudarcra ítéltetett, távlatait tekintve.

Aztán letörli homlokáról az ítélkezés tengeri sótól kocsonyás, néma verítékét bordó zsebkendőjével, nekem pedig bőven lesz időm eldönteni, mit tegyek a kapott összeggel. Hisz most elmegyek egy kis időre. És taposok a malomban rendületlenül. És azt fogom megmutatni a világnak, hogy miképp lesz az egyből kettő, és hogyan lesz az három minden segítség nélkül. Önmagából, önmagán túl. És amíg meg nem érti ezt a világ, addig egyik cipőmben piros fűző lesz, a másikban kék, és pávatoll a kalapom búbján, odafönn a magasban. Mert adni kell a részletekre. Valaki él ott is. És akkor ez lesz, ami a Földet világgá avatja.

PIROSKA Együtt megyünk az avatásra...

JÁNOS És addig? Egyik szemem sír. Másik szemem sír. Majd csak elapadnak... Aztán hazatérek, és a bizonyosság túlméretezett ereiből árad belőlem a nagy számok nyugalma, vállamat nyomja az élethossznyi összegek lógó csöcsű nehézkedése. Talán a rossz gyerekek majd ráuszítanak a jó gyerekekre, vagy kövekkel dobálnak meg, de akkor már nem lehet engem se jobbra, se balra uszítani. Egy középső út nyári hosszúságainak tiszteletbeli szirmain fogok sétálni, az egyensúlyozás kényszere nélkül, és lépteim megfontolt hosszúságai fogják alátámasztani nyugalmam mélységét, úgy korzózok majd azon a középső úton, amit tulajdonképpen helytelen csupán középútnak nevezni, mert jóllehet a két szélső között található, lényege mégis az, hogy följebb helyezkedik el, nincs egy síkban a másik kettővel. Ha úgy lenne, akkor egyetlen buta vonallal áthúznánk mindhármát, ami valószínűleg a civilizáció végét jelentené. Aztán zsebre vágom a köveket, és belépek az ajtón.

VENDÉG Isten hozta! Úgy értem, majd akkor.

PIROSKA Milyen lassan eszik az úr...

VENDÉG Elnézést, a megszokás...

JÁNOS No, de Piroska... Az úrnak nagyon mély gondolatai lehetnek. Ezért lassú és közönyös.

PIROSKA Mint az a másik... Aki ott is meg itt is, ha jól sejtem.

JÁNOS Hát persze. Látod, az is úgy öröltet a történelem malmainak fehér bajszerű molnárlegényeivel, hogy mire kikerül egy zsák sütnivaló, már több százszor illatoznak az ibolyák. Aztán kapunk mi is valamit. Talán kell. Vagy csak lesz. És akkor kell.

PIROSKA Értem. Akkor az valahogy hasonlóképpen lesz, mint amikor Magyar Pistáék udvarán megláttam valami kis fémszerkezetet, és fölvettem, aztán édesanyám azt mondta, mikor kérdeztem, mi ez, édesanyám?, hogy az bizony egy tengeri herkentyű, kedves lányom, aztán zsebre vágtam, nem azért, mert kellett, pusztán azért, hogy legyen.

JÁNOS Igen. Azért van, hogy legyen. Azok a haszonelvűség mellé hullott kis építőkockák. Azok a tengeri herkentyűk. Kívül esnek a célszerűség igyekezetén. Vagy mellé. Ami csupán egy hely, ahol valakit megkereshetünk... Olyan még nem volt, hogy a véletlen ne vált volna elmesélhető történetté. Még ha meg is szegyenít olykor. Talán csak a remény az, ami nem. Azt használom én is.

PIROSKA És milyen kár, hogy én is, ő is, ő is meg ő is. *(Az ablak felé mutatva)* Mintha a konyhafüggöny azonos rombuszmintái lennének valahányan.

JÁNOS És milyen jó, hogy én is, te is, és ő is meg ő is folyton beletévesztünk az azonosságba. Elvétjük az egyformaságot. Így találunk végül önmagunkra. És vétségeink mögül kilesve mondhatjuk, mekkora szerencse, kedves uram, asszonyom, hölgyem, hogy ön ön, én meg én vagyok!

VENDÉG És gondolja, hogy mindez megbocsátható?

PIROSKA Szedje össze magát, János!

JÁNOS Gondolom, mindez megbocsáthatatlan. Mivel nincs szüksége bocsánatra. Mert az örök tartományban mozog. Minek a példa, ha nem állhat fenn? És kinek?

PIROSKA Nekem, János, nekem! Mindjárt eltűnök ebben az egyforma különbözőségben, ezekben az azonos másságokban... Hogy kelek föl holnap, mint én, aki vagyok?

JÁNOS Talán ha előbb lefekszel.

VENDÉG Esetleg álmodhat is valami szépet...

PIROSKA Olykor macskának álmodom magam. Bundámon a kölyök tavasz kóborol.

VENDÉG És mond valamit?

PIROSKA Azt mondja, várjak.

JÁNOS Te vártál, és ősz lett.

PIROSKA Ugyan, nézzen már körül! Virág virág hátán...

JÁNOS A szemedbe nézek.

PIROSKA Mást is láthatna abban...

JÁNOS Magamat is látom. Azt hiszem, látom azt, ami bennem kedves. És mulandó. Megvetem saját halandó részem, ami csak azért nőtt hozzám, hogy elviseljenek. Hogy gondoskodni tudjak mindarról, ami lényegtelen.

VENDÉG Nem nevezném lényegtelennek, csupán alantásnak...

JÁNOS Mint a vágy...

PIROSKA Ne szakadjon ketté itt nekem... Inkább avasson szertartássá! Az érintkezését velem. Avassa szertartássá! A barátságunkat. Égbe nyúló merőlegesek lehessünk a földre. Mint a fák. Hallja? Hallja a tavaszt? A szelet?

JÁNOS Virágom, virágom.

VENDÉG Kiválasztják egymást?

PIROSKA Zöld pántlika, könnyű gúnya?

VENDÉG Aztán a fátyol.

JÁNOS Mondja, hová akar terelni minket?

VENDÉG Csöndes kútba.

PIROSKA Le a mélybe?

VENDÉG Csöndes kútba.

JÁNOS Föl a mélyből?

VENDÉG Talán.

JÁNOS Talán, talán... Gyönyörű szó. Mindkét végén érinti a lehetőséget.

PIROSKA Álmaimban megsimogatnak.

(A vendég kis koccanással tányérjára helyezi az evőeszközeit. János most a vendég felé fordul. Ugyanaz a megvilágítás, mint az asztali áldásnál.)

JÁNOS Jólakott?

VENDÉG *(egy darab kenyérral még komótosan kimártogatja a tányért)* Meglehetősen. Köszönöm szépen!

JÁNOS *(emeli a bőröndöt)* Akkor hát indulhatunk. Most már vihet az úr.

VENDÉG *(most először halvány mosoly ül az arcán)* Ugyan hová vigyelek, te Zöldes Betánia János? Mi dolgom nekem az elvitellel? Én csupán a vendéged voltam.